

lagde den høje Ret paa Sinde, at Moderens Forvilder vilde hævnnes paa Barnet, berøve det enhver Udsigt til anstændig Forsørgelse, udstøde det for bestandig af »det gode Selskab« her, for ikke at tale om, at det mistede enhver Forhaabning om at blive bedre anbragt »hisset«.

Mrs. Besant, der til stor Forargelse for Sir Jessel, i egen Person førte sin Sag for Retten, siger efter at have fortalt det ovenstaaende: »Jeg kunde have lét, om ikke Sagen havde været saa forfærdelig alvorlig, ved at høre denne Sammenblanding af Giftermaalsudsigter, Himmerig og Helvede anvendte som Bevæggrunde til at berøve en Moder sit Barn.«

Hendes Argumentation blev fremført for døve Øren. Hun vedgik aabent, at hun var Atheist, at hun havde unddraget Barnet Religionsundervisning i Skolen, og at hun var Forfatter til alle de Skrifter, der blev anført imod hende. Men hun gjorde Fordring paa Retten til at beholde og opdrage sit Barn paa Grundlag af, at denne Ret lovlig var hende givet i den Separationsoverenskomst, Mr. Besant havde indvilliget i og underskrevet, og som han nu agtede at bryde, skønt hun paa intet Punkt havde overtraadt nogen af sine Forpligtelser mod Barnet. Det var tværtimod blevet oplyst, at hun i alle Maader sørgede udmærket for dets Underhold og Opdragelse, langt ud over hvad Faderens Kaar tillod ham at kunne gøre. Hun tilbød endelig som et Slags Kompromis, om Barnet blev hende frataget, at yde en aarlig Sum af 110 Lstr. (henved 2000 Kr.) til dets Opdragelse og Undervisning, forudsat det blev overgivet til en tredje Persons Varetægt, ikke til Faderens.

Men alt forgæves. Dommen gik hende imod, og Offeret maatte fuldbyrdes.

Al Adgang til Børnene nægtedes hende nu, og i sin Fortvivlelse havde hun allerede besluttet sig til et saa yderliggaaende Skridt som at ansøge om paany at indsættes i sine ægteskabelige Rettigheder for at kunne være Børnene nær. Men i dette kritiske Øjeblik svigtede Kræfterne hende.

Hun skriver: »Stilheden og Ensomheden i Huset, hvor min lille Skat havde været alt Solskinnet og al Glæden, tyngede paa mig som en ond Drom. Ingen Nat fik jeg Sovn, fordi jeg i Mørket savnede det lille Barns sagte Aandedrag. Hendes Skrig, da hun klamrede sig til mig og med Magt blev reven fra mig, lød bestandig i mine Øren. Endelig, den 25de Juli, blev jeg angreben af heftig Feber og fandt i Smerten og Vildelsen et Slags Hvile i Stedet for den pinefulde Bevidsthed om mit Tab.«

Saa snart hun kom sig, søgte hun, efter sine Venners Raad, at opnaa et andet Resultat gennem en ny Proces.

Men ogsaa dette mislykkedes.

I sin ubønhørlige Rigorisme stadfæstede Loven gennem en ny Dom Faderens ubetingede Ret over Børnene og udelukkede Moderen fra enhver Fordring paa dem.

Og bittert udbryder hun: »Den værste Skamplet, der hefter ved de engelske Ægteskabslove, er netop, at de fuldstændig afskærer den gifte Moder enhver Ret over hendes Børn. Loven beskytter den ugifte, men beskæmmer den gifte Moder og giver hendes lovlige Ægteherre i Hænde et Marterredskab, hvis

Magt til at pine beror paa den enkelte Hustrus Moderfølelses Styrke og Inderlighed. I Virkeligheden siger Loven til enhver Kvinde: Træf dit Valg mellem disse to Onder, bliv din Mands ægteviede Hustru, og du har intet lovligt Krav paa dine Børn, bliv en Mands Elskerinde, og dine Rettigheder som Moder er dig sikre nok.«

Et vandt hun dog ved at appellere Dommen. Hun fik Tilladelse til at se sine Børn alene én Dag om Maaneden, at faa en Uges Besøg af dem i London to Gange om Aaret under deres Gouvernantes Opsigt, og én Gang aarlig at have dem hos sig en Uge ved et Badested. Desuden maatte de skrive til hende hver Uge, og hun svare dem.

Men disse Indrømmelser, der havde kostet hende en saa haard og langvarig Kamp at opnaa, viste sig at være ganske unyttige.

Sammenkomsterne med Moderen oprev den lille Pige saa stærkt og forøgede Barnets Længsel efter hende i saa høj Grad, at Mrs. Besant saa sig nødsaget til, for Datterens egen Skyld, at give Afkald paa dem. Desuden blev disse kærkomne Besøg hende paa enhver Maade besværliggjorte.

Saaledes maatte hun, første Gang Børnene besøgte hende ved et Badested, afholde alle Omkostningerne ved deres Opdrageres, hans Højærværdighed, Mr. Childs og Frues Ophold, og dette værdige Ægtepar undsaa sig ikke ved i Børnenes Nærværelse at tiltale og behandle deres Moder som et farligt Dyr, det var deres Opgave at beskytte dem imod, og anvendte i dette Øjemed de smaaligste og skammeligste Midler. Dette gentog sig Gang efter Gang.

Efter en Mængde frugtesløse Forsøg paa at formaa dem og deres Foresatte til at vise hende blot den simpleste Hensynsfuldhed, besluttede hun endelig for Fremtiden at berøve sig selv denne fattige Trøst, det eneste, der var hende levnet af hendes Moderforhold, og frivillig give Afkald paa at se og skrive til sine Børn, før de var gamle nok til at forstaa og dømme selv.

Hvad der gør hende Adskillelsens Savn og Sorg dobbelt tung er den Bevidsthed, at navnlig Datteren under de Forhold, hvori hun voxer op, kun faar en højest middelmaadig Opdragelse, daarlig afpasset efter Tidens Krav, mens hun under Moderens Varetægt havde kunnet nyde godt af den højeste Undervisning og aandelige Udvikling, der i Øjeblikket staar aaben for unge Kvinder.

Men Mrs. Besant haaber — og det vist med fuld Føje — at hendes Datter som voxen Kvinde med fri Selvbestemmelsesret, vil vende tilbage til sin Moders Hjem og da med hende faa Del i de aandelige Goder, Oplysning, Kundskab, fri og selvstændig Tænkning, hun selv har stridt saa haardt for at opnaa og ofret saa meget.¹⁾

¹⁾ Til Udarbejdelsen af Lævnedsskildringen er benyttet: *Autobiographical sketches by Annie Besant*. Ann Charlotte Edgrén: Annie Besant, et Kvindeportræt, Tilskuerens Aprilhefte 1885.